

Raamattutyöskentely: Dinan tarina

Tämä raamattutyöskentely on tuotettu osana Torstait mustissa -kampanjaa, joka vastustaa kaikkea seksuaalista ja sukupuolittunutta väkivaltaa. Torstait mustissa on Kirkkojen maailmanneuvoston maailmanlaajuinen kampanja, jossa Kirkon Ulkomaanapu on aktiivisesti mukana.

Huomioitavaa ennen työskentelyn toteuttamista

Seksuaalinen väkivalta on vakava aihe ja voi herättää voimakkaita tunteita. Ennen raamattutyöskentelyn aloittamista on hyvä varoittaa sen sisällöstä, ja antaa osallistujille mahdollisuus poistua, mikäli he eivät koe työskentelyyn osallistumista kyseisessä tilanteessa itselleen sopivaksi.

Työskentelyn aikana ei ole tarkoitus jakaa henkilökohtaisia kokemuksia tai kertomuksia toisten kohtaamasta seksuaalisesta väkivallasta.

Työskentelyn jälkeen tai myöhemmin on hyvä tarjota osallistujille mahdollisuus jäädä keskustelemaan kahden kesken ryhmän vetäjän kanssa. Voit myös kertoa työskentelyn lopussa muista tukea ja keskusteluapua tarjoavista tahoista.

Ohjeet työskentelyn toteuttamiseen

Raamattutyöskentely voidaan toteuttaa erilaisilla tavoilla, joista voit valita tai soveltaa tilaisuuteen sopivimman tavan. Tapoja toteuttaa työskentely ovat esimerkiksi:

- 1) Raamatun teksti + pohdintakysymykset
- 2) Raamatun teksti + reflektioiva puhe
- 3) Raamatun teksti bibliodraaman keinoin + pohdiskeleva työskentely

Raamattun teksti

Voit lukea tekstin joko ääneen tai pyytää kaikkia osallistujia lukemaan sen hiljaa itsekseen.

1. Moos. 34

¹Dina, Jaakobin tytär, jonka äiti oli Lea, lähti tapaamaan seudun tyttöjä. ²Seudun hivviläisen hallitsijan Hamorin poika Sikem näki Dinan, otti hänet mukaansa ja makasi hänet väkisin. ³Mutta Sikem kiintyi Dinaan, Jaakobin tyttäreeseen, rakastui häneen ja yritti lepyttää hänet. ⁴Isälleen Hamorille Sikem sanoi: »Hanki tämä tyttö minulle vaimoksi.» ⁵Mutta Jaakob oli jo saanut tietää, että Sikem oli raiskannut hänen tyttärensä Dinan. Koska hänen poikansa olivat karjan mukana laitumilla, hän päätti kuitenkin vaieta heidän tuloonsa saakka.

⁶Sikemin isä Hamor lähti Jaakobin puheille. ⁷Jaakobin pojat olivat juuri palanneet laitumilta ja kuulleet asiasta. He olivat raivoissaan ja katkeria, sillä Sikem oli makaamalla Jaakobin tyttären loukannut Israelin kunniaa, eikä sellaista voitu sietää. ⁸Hamor puhui heidän kanssaan ja sanoi: »Poikani Sikem on rakastunut perheenne tyttäreeseen. Antakaa tyttö hänelle vaimoksi, ⁹ja tehdään sopimus: antakaa te meille vaimoksi tyttäriänne ja ottakaa itse meidän tyttäriämme. ¹⁰Tulkaa asumaan meidän pariimme, maa on avoinna edessänne. Jääkää tänne, liikkukaa vapaasti kaikkialla ja

asettukaa tänne.» ¹¹Sikem itse sanoi Dinan isälle ja veljille: »Jos hyväksytte minut, minä maksan teille niin paljon kuin pyydätte. ¹²Määrätkää morsiamen hinta vaikka kuinka korkeaksi ja vaatikaa lahjoja vaikka kuinka paljon, minä maksan mitä pyydätte, kunhan vain annatte tytön minulle vaimoksi.»

¹³Mutta Jaakobin pojat vastasivat Sikemille ja hänen isälleen Hamorille petollisesti, koska Sikem oli raiskannut heidän sisarensa Dinan. ¹⁴He sanoivat heille: »Meidän ei sovi tehdä sellaista. Emme voi antaa sisartamme ympärileikkaamattomalle miehelle, sillä me pidämme sellaista häpeällisenä tekona. ¹⁵Mutta me suostumme teidän pyyntöönne sillä ehdolla, että teette niin kuin meillä on tapana ja ympärileikkaatte kaikki miehet ja pojat. ¹⁶Sitten me annamme teille vaimoiksi tyttäriämme ja otamme vaimoiksi teidän tyttäriänne ja asetumme asumaan luoksenne, niin että meistä tulee yksi ja sama kansa. ¹⁷Mutta jos ette suostu ympärileikkauttamaan itseänne, me otamme tytön ja lähdemme pois.» ¹⁸Hamor ja hänen poikansa Sikem pitivät heidän tarjoustaan hyvänä, ¹⁹ja nuorukainen ryhtyi heti toimeen ehdon täyttämiseksi, sillä hän oli rakastunut Jaakobin tyttäreeseen ja hänellä oli isänsä suvussa paljon vaikutusvaltaa.

²⁰Hamor ja hänen poikansa menivät kaupunginportin aukiolle ja sanoivat kaupungin miehille: ²¹»Nuo miehet haluavat elää rauhassa kanssamme. Antaa heidän jäädä asumaan tälle seudulle ja kierrellä täällä. Maata täällä kyllä riittää heillekin. Me voimme ottaa vaimoiksemme heidän tyttäriään ja antaa omia tyttäriämme heille. ²²Mutta nuo miehet suostuvat jäämään tänne meidän luoksemme ja tulemaan meidän kanssamme yhdeksi kansaksi vain, jos ympärileikkaamme täällä kaikki miehet ja pojat, niin kuin heidän tapoihinsa kuuluu. ²³Sillä tavoin heidän karjansa ja omaisuutensa ja kaikki juhtansa siirtyvät lopulta meille. Siksi meidän olisi syytä suostua heidän vaatimuksiensa ja näin saada heidät jäämään luoksemme.» ²⁴Kaupungin täysi-ikäiset miehet myöntivät Hamorin ja hänen poikansa Sikemin ehdotukseen, ja kaupungin kaikki miespuoliset asukkaat ympärileikattiin.

²⁵Kahden päivän kuluttua, kun kaupungin miehet olivat kipeimmillään, kaksi Jaakobin poikaa, Dinan veljet Simeon ja Leevi, ottivat kumpikin miekkansa, tunkeutuivat kenenkään estämättä kaupunkiin ja tappoivat kaikki miespuoliset asukkaat. ²⁶He pistivät hengiltä myös Hamorin ja hänen poikansa Sikemin ja veivät Dinan mukanaan Sikemin talosta. ²⁷Sitten Jaakobin pojat hyökkäsivät ryöstämään surmattujen omaisuutta ja kaupunkia, jossa heidän sisarensa oli raiskattu. ²⁸He ryöstivät kaupungin asukkaiden lampaat ja vuohet, nautakarjan ja aasit sekä kaiken, mitä kaupungista ja sen mailta löytyi, ²⁹ottivat saaliikseen heidän omaisuutensa ja myös naiset ja lapset, kaiken mitä taloissa oli.

³⁰Silloin Jaakob sanoi Simeonille ja Leeville: »Te olette vetäneet minun päälleni tässä maassa asuvien kanaanilaisten ja perissiläisten vihan ja tehneet minusta henkipaton. Minun väkeni on vähäluokinen; jos nuo toiset yhdessä käyvät minun kimppuuni ja voittavat minut, niin se on minun ja minun sukuni loppu.» ³¹Mutta he vastasivat: »Eihän meidän sisartamme saa kohdella kuin porttoa!»

Pohdintakysymyksiä

Tässä esimerkkikysymyksiä, joista voitte valita muutamia, joiden avulla raamatunkertomusta voidaan pohtia yhdessä tai pienissä ryhmissä. Kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia, ja kertomus on voinut herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia. Jos joku ei halua jakaa ajatuksiaan, kerro, että on myös ok pohtia asioita itsekseen.

- Millaisia ajatuksia tai tunteita teksti sinussa herätti?
- Mihin kiinnitit kertomuksessa erityisesti huomiota?
- Mikä oli kertomuksessa mielestäsi keskeisintä?
- Raamatunkohta kertoo Dinasta. Millainen on hänen roolinsa kertomuksessa?

- Kenen ääni kertomuksessa kuuluu mielestäsi eniten? Miksi?
- Dina ei sanonut kertomuksen aikana mitään. Millaisia ajatuksia tämä sinussa herätti?
- Jos poistaisit kertomuksesta jonkun henkilön, kenet poistaisit ja millä tavalla kertomus silloin muuttuisi?
- Kertomuksessa on paljon väkivaltaa. Olisiko väkivallalta voitu jotenkin välttyä? Jos kyllä, niin miten? Jos ei, niin miksi ei?
- Olisiko kertomus voinut päättyä jotenkin toisin? Jos kyllä, miten?
- Tekstissä todetaan ”*Sikem oli makaamalla Jaakobin tyttären loukannut Israelin kunniaa, eikä sellaista voitu sietää*”. Suurimpana loukkauksena pidettiin siis Israelin kunnian loukkamista, ei Dinan raiskausta. Millaisia ajatuksia tämä sinussa herättää?

Dinan kertomuksen lisäksi Raamatusta löytyy lukuisia muita tekstikohtia, joissa naisiin kohdistuu väkivaltaa tai heitä kohdellaan alempiarvoisina kuin miehiä. On tärkeää pysähtyä pohtimaan: kuka näitä tekstejä tulkitsee ja kenen ääntä niissä kuulemme? On myös hyvä pohtia, millä tavalla raamatuntulkintamme ylläpitää ja mahdollistaa sukupuolten eriarvoisuutta, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä siitä vaikenemisen kulttuuria.

Raamatuntekstiä refleктоiva puhe

1. Mooseksen kirjan 34. luku kertoo Dinasta, Jaakobin tyttärestä, jonka äiti on Lea. Vaikka kyseinen luku kertoo Dinasta, hän ei puhu siinä. Siis vaikka, koko raamatunkohta kertoo hänestä, hän ei lausu sen aikana sanaakaan. Dinan sanat ovat kadonneet, kun pääosaan ovat nousseet miesten puheet sekä heidän tapansa ratkoa kiistoja.

Dina raiskattiin. Ei ole muuta sanaa tai kevyempää tapaa kertoa siitä, mitä hänelle tapahtui. Raamatun tulkintahistorian aikana on yritetty vähätellä Dinan kokemaa seksuaalista väkivaltaa ja vältetty siitä puhumista. Patriarkaalisessa perinteessä naisten kokemukset on jätetty usein huomiotta, ja sen sijaan akateemiset eurooppalaiset miehet ovat korostaneet, että kertomuksessa keskeisintä on maa-alueista johtuva heimojen välinen konflikti. On myös haastavaa käsitellä raamatunkertomusta, joka ei näytä tarjoavan mitään toivoa tai keinoa välttää väkivaltaa. Päinvastoin, Dinan raiskaus ratkaistaan kertomuksessa uudella väkivallalla: hänen veljensä järjestävät koston, joka johti toisen heimon miesten tapaamiseen ja kaupungin hävittämiseen.

Tärkeää tämän kertomuksen käsittelyssä on kuunnella Dinan hiljaisuutta ja kuulla hänen tarinansa kirjoitetun tekstin rivien välissä. Hänen tarinansa kuulemiseen täytyy myös kuulua kaiken hänen kärsimänsä väkivallan tunnustaminen ja nimeäminen. Vain tunnistamalla, mitä todella tapahtui, on mahdollista löytää keinoja käsitellä sitä ja päästä siitä yli. Vain kuuntelemalla ja antamalla seksuaalista tai sukupuolittunutta väkivaltaa kokeneille itselle mahdollisuus kertoa heidän kokemastaan vääryydestä ja tuskasta, on mahdollista tukea heitä.

On myös tärkeää, että raamatuntulkintaamme ohjaa eettinen vastuumme tukea uhreja. Raamattua ei pidä käyttää uhrien tuomitsemisen tai syyllistämisen välineenä, vaan jokaisen luovuttamattoman ihmisarvon ja oikeudenmukaisuuden edistämiseen.

Tekstin kirjoittaja Elaine Neuenfeldt on pappi, joka toimii ACT-allianssissa sukupuolten tasa-arvoon liittyvän ohjelmatyön päällikkönä. Teksti on julkaistu vuonna 2020 osana Kirkkojen maailmanneuvoston ja ACT-allianssin tuottamaa 16 Days of Activism Against Gender Based Violence -kampanjaan liittyvää hartaussarjaa. Alkuperäisestä tekstistä tähän materiaaliin lyhentänyt ja suomentanut Sini Tyvi.

Raamatuntekstin työstäminen bibliodraaman keinoin

Vaihtoehtoisena toteutuksena voitte jakaa myös roolit ja lukea raamatuntekstin vuorolukuna. Rooleja ovat: kertoja, Dina, Sikem, Hamor, Jaakob sekä Jaakobin pojat Simeon ja Leevi.

Vuorolukuna toteuttamisen ideana on tuoda näkyväksi etenkin Dinan asema kertomuksessa.

Jos työskentelyssä on aikaa, rooleja on hyvä kierrättää. Tällöin kukaan ei joudu yksin asetumaan tiettyyn rooliin ja toisaalta useampi henkilö pääsee kokeilemaan, miltä eri roolien puheenvuorojen lukeminen tuntuu.

Mikäli teksti luetaan vuorolukuna roolien mukaan, lukemisen jälkeen on erityisen tärkeää jättää tilaa jakaa tuntemuksia, joita tekstin lukeminen herättää.

Työskentelyn jälkeen voitte käsitellä sen herättämiä tunteita mm. seuraavien kysymysten avulla:

- Miltä kertomus sinusta tuntui, millaisia ajatuksia se herätti? Oliko siinä jotakin yllättävää, ahdistavaa, pelottavaa, ilahduttavaa?
- Miltä sinusta tuntui lukea roolihahmosi puheenvuoroja?
- Dina ei sanonut kertomuksen aikana mitään. Millaisia ajatuksia tai tunteita tämä sinussa herätti?
- Jos poistaisit kertomuksesta jonkun henkilön, kenet poistaisit ja millä tavalla kertomus silloin muuttuisi?

Vaihtoehtoisia tapoja käsitellä työskentelyn herättämiä ajatuksia ja tuntemuksia ovat myös:

- Tyhjän tuolin menetelmä: Kuvittele joku kertomuksen henkilöistä istumaan tyhjälle tuolille. Kuka on kyseessä? Mitä haluaisit sanoa tai tehdä hänelle?
- Kertomuksen uudelleenkirjoittaminen
- Piirtäminen/maalaaminen/askartelu esim. lehtileikkeistä. Yksi vaihtoehto luovan työskentelyn toteuttamiseen on myös tehdä Torstait mustissa -kampanjan maailmanlaajuiseen näyttelyyn kerättäviä kangasjulisteita. Ohjeet kangasjulistaiden tekemiseen löytyvät www.kua.fi/torstaitmustissa.
- Kirjeen kirjoittaminen jollekulle kertomuksen henkilöistä
- Päiväkirjatyöskentely: Pohdi ja kirjoita, millaisia tunteita ja ajatuksia kertomus herätti sinussa? Tekstiä ei ole tarkoitus jakaa kenenkään kanssa.
- Tunnekartta

Raamattutyöskentelyn tekemiseen ovat osallistuneet: Tuulia Kokkonen, Antti Laine, Mimosa Mäkinen ja Sini Tyvi.